СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.
Рік LIII. Ч. 35. Ню Йорк і Джерзі Сіті, субота, 17. лютого 1945. No. 35. New York and Jersey City, Saturday, February 17, 1945 Vol. LIII
ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

РУЗВЕЛТ ПРО СПІВПРАЦЮ ТРЬОХ ПОТУГ У ВІЙНІ, ЯК І В МИРІ

Президент Рузвелт, опускаючи Крим, вислав до маршала Сталіна письмо такого змісту:

„Опускаючи гостинні пороги Советського Союзу, бажаю повідомити вас, як глибоко вдячний вам за вашу ввічливість, виявлену мені в часі, коли я був вашим гостем в Кримі. Відізджаю з більшим підбадьоренням зогляду на висліди конференції, що була між вами, премієром і мною. Народи світу, а щодо цього я певен, добачать в осягах цеї конференції справжню гарантію, що наші три потуги можуть працювати спільно як в часі війни, так і в часі мира".

ЯК ПРИЙМАЛИ В МОСКВІ МИТРОП. ВЕНЯМИНА?

„Новое Русское Слово" подає, що з Москви доносять, що там приймали з великими почестями „митрополита Венямина, екзарха Московського Патріярхату в Америці". Дали йому приміщення в великім готелі напроти Кремля, а кімната була обставлена святими образами. Венямин був дуже тронутий тою гостинністю і тим, що бачив, що є співпраця між церквою і урядом, бо уряд допоміг прибути на вибір патріярха великому числу епископів та священиків з цілого світу. Притому ще пишеться, що в Москві тепер прикладають велику вагу до церкви на Балканах і Близькім Сході.

ЕВЛОГІЙ СТАНУВ „НА ПАТРІОТИЧНІЙ ПОЗИЦІЇ"

Так пише з Парижа кореспондент до нюйорської газети „Новое Русское Слово" про російського православного митрополита Евлогія, живучого в Парижі, відомого украіножера, що покинув Росію, як вона опинилась під большевиками, та не визнавав тої церковної, верховної власти, що творилась в Москві під впливом влади на Кремлю. Тепер вже і він мав поробити кроки, щоб „підчинитись під московську юрисдикцію". Кореспондент ще каже, що Евлогій поводив себе коректно за часів німецької влади, в противенстві до декотрих інших російських священиків, що „правили молебні за перемогу німецької зброї над супостатом". Назагал, пише він, російське духовенство „західно-европейської епархії вийшло з тих чотирох років з сильно підірваним моральним престіжом". Теж каже, що тепер є в Парижі много російських міліонерів, що „заробили грубі гроші в часі німецької окупації..".

З ЛИСТА З РІДНОГО СЕЛА

Один з наших громадян надіслав нам листа, щойно одержаного з галицького села. Поштова печатка (реджістер) в російській мові, а російська назва місцевости подана в польськім „бжменю", себто так, як наказував колись писати давний польський уряд, а проти чого українське населення протестувало й за невиконування того польського зарядження платило грошеві кари та йшло до арештів.

В листі описано страшне знищення села. Є такі слова: „...ми з ласки Божої здорові, але Тобі желаємо ліпшого здоровля". Далі подано про хлопців з села, що їх взято до червоної армії й вони є десь — в середущій Азії. Ще пищуть, що „в селі є багато нових змін, котрі ми не годні описати в тім листі, але як проживем, то напищемо в другому листі більше".

„ГРЕЦЬКИЙ" ШПИТАЛЬ ЧИ ЯКИЙ?

„Американско-Русский Вестнік", орган „Соединенія", подає з підписом свого предсідника, що дня 11. березня 1945 року відбудеться в Пітсбургу „Символічна дедикація Больниці Соединенія", призначеної для американських вояків, а яка буде називатися „Грік Кетолик Юніон Дженерал Госпитал".

В Америці знають, що є „Полиш Кетолик", „Литуеніен Кетолик" і тим подібне. Кожний розуміє, що це означає і яку народність. Може навіть є і „Грік Кетолик", себто може є і такі греки, що є католиками. Але як можна називати „Ґрік" того, що походить з Закарпаття? А це саме малоб означати членів „Соединенія", а ті преціньж не є „гріками". Та Американці, назагал, інакше того не розумітимуть, а тільки так, що це є інституція поставлена добровільними жертвами „гріків", себто греків.

Ось такі є наслідки, коли хто вперто не хоче приняти рідної, національної назви!

ЩО БУДЕ З ЛИТВОЮ?

Таке питання поставлено департаментови стейту в Вашингтоні збоку Литовської Краєвої Ради. А це тому, що в урядовім звіті про Кримську Конференцію нема ніякої згадки про Литву, Естонію та Латвію, що тепер опинились під советською займанщиною.

ЧИ Є БАГАТСТВА УКРАЇНИ?

На те питання можна вичитати відповідь в статті, яку написав Н. Рябов в московській урядовій газеті „Ізвестія". Стаття має наголовок „Хлеб Украіни". Вона зачинається словами, які українською мовою звучать ось так: „Урожай в Україні! Які багаті й прекрасні його тони, які щедрі дари тутешньої землі..."

Ще пише Рябов про таку „істину", себто ту правду, яку треба всім знати. А то, що „німці старалися зробити український хліб німецьким", але „істина" є така, що „Хліб України — це советський хліб".

До цього Рябов додає ще таке, що „люди українського села" є „раді, горді й веселі", що вони „продукують хліб України — советський хліб".

Як бачимо, то за царату це був „російський хліб" з Малоросії, а тепер є „советський хліб" з України. Вартувалоб так почути, що каже про це сам український нарід, а не Рябов і Москва. Нам здається, що український нарід, якби мав волю, сказав би, що „продукує український хліб, а не німецький чи советський"...

ДОКЛАД ДЛЯ ІНТЕЛІҐЕНЦІЇ СТОЛИЦІ УКРАЇНИ

Советські джерела подають з Києва, що там відбулося в залі музею ім. Леніна зібрання київської інтеліґенції з доповіддю на тему: „Перемога радянської ідеольогії дружби народів над фашистською ідеольогією звірячого націоналізму і расової ненависти". Доповідь мав Александрів, голова Управління пропаґанди й аґітації.

ЗАПОВІДАЄ ВІЙСЬКОВУ ПЕРЕВАГУ РОСІЇ

Те, що сталося на Кримській Конференції, виглядає після обрахунку І. Матушевского, пілсудчика, що в 1955 році Росія буде мати перевагу на військовім полі над усіми можливими оборонними союзами в Европі. Каже, що річники військові будуть виносити в 1955 році на територіях передвоєнної Росії 37 міліонів, а на тих територіях, що їх Росія тепер забрала — 23 міліони. Разом резервуар військових сил Росії виносив би тоді 60 міліонів. Проти цього „східного бльоку" можна би з найбільшими зусиллями, каже він, збудувати „західний бльок", що мав би 30 міліонів. А це означає величезну перевагу сил Росії.

АМЕРИКАНСЬКА ПОВІТРЯНА ОФЕНЗИВА ПРОТИ ЯПОНІЇ

В тому самому часі, коли на европейському фронті повели Аліянти величезну повітряну офензиву з тисячами літаків, атакуючи Німеччину з заходу і сходу, американські летуни повели широко закроєну офензиву проти Японії. І так бомбардовано столицю Японії, Токіо, в небувалий досі спосіб, бо летунською армадою, що мала біля 1,200 літаків. Щоби висадити таку величезну скількість літаків з літаконосців, треба було теж і величезної фльоти з панцирниками, кружляками, контрторпедовцями і т. д. Кажуть, що якби ті кораблі поставити в одну лінію, то ця лінія тягнуласяб на 200 миль. Крім цього бомбардовано літаками, що вилетіли з Сайпану, промисловий японський центр Нагою та інші місцевости. Замітне, що японська фльота не показувалась і не важилась зачинати бій з американською, чого та остання так бажалаб.

ЗГАДКА ПРО ПОСЛА ГЛИНКУ

Журнал Парляментів Британської Імперії, що виходить у Лондоні, помістив у виданню за місяць серпень 1944 року згадку про канадійського парляментарного посла українського роду, Антона Глинку, при чому подав зміст його промови в парляменті, в Отаві, на тему авіяції. Це вважають признанням для посла Глинки, бо тим звертається вагу на нього збоку британського політичного світу.

„НАЙЧОРНІША ЗРАДА"

Проголошення самостійности України в дні 22. січня 1918 року це в очах канадійського большевицького діяча П. Лисеця „найчорніща зрада, якої доконала Центральна Рада на кУраїні".

Чи можна уявити собі чорнішого зрадника українського народу, демократії й ідеалів свободи в світі?

З ЛЬВІВСЬКИХ ТЕАТРІВ

Советські джерела звідомляють, що в листопаді приступили у Львові до підготовки театрального зимового сезону два колективи: Український державний драматичний театр імени Заньковецької і Львівський театр опери і балету. Перший театр веде роботу під управою режисера Романицького, а при участі таких артистів як Любарт, Яременко, Дударів. У другому театрі працюють артисти: Манзій, Смолич, балетмайстер Голейзовський, та художники Хвостів і Петрицький.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ЛЬВІВ ЩЕ ДАЛІ НА ОВИДІ СПЕКУЛЯЦІЙ

Коли брати під увагу, що тепер іде Аліянтам про те, щоб по тій страшній війні й різні настав у світі справжній новий лад і спокій, хоч не тривалий, то принаймні на якийсь довший час, то річ ясна, що навіть і такі справи як боротьба за Львів чи дрогобицьку нафту — є з міжнародного становища не такі дуже важні.

Вони є важні, коли іде про інтереси України, чи Польщі, чи тоді, коли брати під увагу почування українського народу, чи те, що польська ідеольогія і пропаганда вмовила в велику частину польського народу, чи навіть у декого в світі, як це є, наприклад, в Америці, що ті українські землі — є польські. Для Росії це маловажна справа, якщоб не йшло про те, щоб дощенту знищити на всіх українських землях самостійницьку українську думку. Тому Росія цілком спокійно віддалаб Львів і дрогобицьку нафту назад Польщі, якщоб тільки була певна, що та Польща буде про-російською ще й в тому змислі, що буде винищувати безоглядно самостійницьке українство, як це робила і робить Росія на тих українських землях, що давніше були чи тепер є під російським пануванням.

Знов для Англії чи Америки це байдуже, в чиїх руках буде Львів чи ціла Галичина. Вони хотілиб, очевидно, вдоволити обидві заінтересовані сторони, себто Росію і Польщу, бож властивого власника тих земель — самого народу — вони не питають. За той нарід говорить до них офіційна Польща й офіційна Росія. І тому саме, як в Ялті на Кримі спір за Львів вирішено покищо в некористь Польщі, то американські ґазети й проголосили, що „Львів припав Росії".

Та надзвичайно цікаве те, що доніс з Лондону Реймонд Денійел, кореспондент газети „Ню Йорк Таймс", коли каже, що є ще якісь тайні умови щодо Львова, а може й нафтової, дрогобицької округи. Виходилоб з різних двозначних виразів, що й те ще моглоб припасти Польщі. І то припасти в такий спосіб, що цю територію великодушно подарувавби Сталін Польщі, яка малаби в себе такий уряд, що був би з повній згоді й приязні з Росією. Іншими словами, коли новий уряд „самостійної Польщі" буде повинуватись у всьому приказам Кремлю, то, як так станеться, при мировій конференції ще різно може бути... А може ще й перед нею, якщо тільки Польща стане кремлінською на підставі свого власного вирішення, перевівши нові вибори, на які то так настає президент Рузвелт.

Чи точно так станеться, як пишемо, не знаємо. Але на таке заноситься, коли брати під увагу те, що тепер підпускає Москва, бож це вона є тою, що пускає в рух ось такі диплёматичні підступи. Це їй легко робити, бо нечервоні польські політики потратили цілковито голови і тільки одно знають: Львів тай Львів! Ще й президента Рузвелта втягають в ту свою баламуту, з якої для них самих немає уже ніякого виходу і ратунку.

Ось такі то ведуться ще далі махінації й спекуляції з Львовом і українською землею. Чути тут голоси Сталіна, Арцішевского, Міколайчика, Берута, чи Осубки-Моравского, чи Чорчила та Ідена, а навіть вмішують до цього і нашого президента Рузвелта. Тільки не чути одного: Свобідно висказаного голосу українського народу, власника тих земель, за які ідуть міжнародні махінації й спекуляції!

Правда, цей український нарід уже давно сказав своє слово, ще 22. січня 1919 року, і те слово окупив своєю кровю. Але чи хто з можних світу звертає на це увагу?

ВИТТЯ КРЕМЛІНСЬКОЇ ГИЄНИ

Появляється в Ню Йорку час від часу газетка, що прибрала собі назву старокраєвого, радикального „Громадського Голосу". Ґазета з такою назвою, як виглядалоб, повинна би бути така, що має щось спільного з такими „радикалами" як от Іван Франко з його вірною службою українському народови, так чудово змальованою в гимні: Не пора москалеви, ляхови служить... Та, як бачимо на прикладі цеї нюйорської ґазети, під такою національно безкомпромісовою фірмою, зверненою проти гноблення українського народу як збоку Росії, так і Польщі, можна теж і легко баламутити український нарід. Те і робить „Громадський Голос", бо пробує на всі лади гуртувати біля себе українських „сменовіховцев" в Америці, а є проти тих, що є далі за те, чого їх вчить гимн Франка. Скільки цей нещасний чоловяга, що ту ґазету видає, назбирав тих „сменовиховців", не знаємо, бо з ґазет мало видно, а з місць про це не чувати. Та проте газета виходить, збуває мовчанкою кремлінське гноблення України, а зате лає тих, що те гноблення далі видвигають. В тому лає вона дуже огидно „джерзісітську політику", згл. „Свободу". Та що американські українці звикли до різних кремлінських стоніг, що лають „Свободу", то згадаємо теж і за виття кремлінської гиєни.

В числі з 15. лютого 1945, ця гиєна, навязуючи до статті Едгара Снова з Києва, що була передана в Юкрейніен Вікли, лає „Свободу", що вона у звязку з цею статтею не взівала наш загал зараз слати допомогу Советам. Лає в огидний спосіб, відмовляючи „Свободі" усякого українського почування, бо пише, що навіть „над смертною постелею матері", себто України, редактор далі „не спускає з ока потреб своєї дрібної політичної гри". Себто, що редактор „Свободи" не іде так, як „Громадський Голос" на службу Москві й не є тої думки, що нам треба навіть в Америці слухати покірно кремлінських гнобителів української волі й культури. Бож „Свобода" є проти такого, а не проти допомоги Україні. Треба хіба кремлінської гиєни, або божевільного, щоби думати інакше!

Як пристало на кремлінську гиєну, лає він ще й такого чесного американця як Вилйема Чемберлина, виступаючи проти його книжки про Україну та її поневолення. Лає такий ніби українець, коли в наших руках є десятки письм від найвизначніших американців, що є на найвищих становищах, в яких вони просто й виразно написали, що мають до Чемберлина якнайвищий респект за його характерність та моральний й ідейний підхід до проблем, які він порушує. Та в кремлінських стоніг Чемберлин є „фашист" і „расист"; знов кремлінські гиєни шукають тільки за тим, щоб знайшовся хтось, що вимірив би Чемберлинови „моральний поличник".

Та на щастя так є, що американці дають Чемберлинови тільки такі признання, що є справжнім поличником як для кремлінських стоніг, так і гиєн.

ЛИСТ, ВИСЛАНИЙ ПІД „СОВЄТСЬКИМ ПРИМУСОМ"

Нюйорський „Нови Свят" з 12. лютого б. р. помістив листа від польського ксьондза, Б. А. Бояновского, з Вустер, Масс., в якому він звідомляє, що одержав з Люблина, де находиться тимчасовий, просовєтський польський уряд, листа від кс. Крушиньского, ректора університету в Люблині, в якім то листі кс. Крушиньскі запрошує його до співпраці, та просить допомоги, покликуючись на давну приязнь. У листі теж описує, скільки німці вимордували польських ксьондзів.

На те кс. Бояновскі відповідає, що в тому дні, як він цей лист одержав, він був видрукований у комуністичнім „Дейлі Воркер", та що він був у Польщі в 1935 році, але з кс. Крушиньскім не був у контакті й його університету не відвідував, хоч до 1935 року слав для нього жертви. Про якусь приязнь тут не може бути мови, пише кс. Бояновскі, і каже, що письмо було написане під примусом совєтської влади, та що таких письм тепер буде більше до американських поляків, щоб їх збаламутити і політично розбити та осмішити. Ще пише, що тут в Америці знаємо, яких злочинів допускались німці, але він хотів би знати, що діється з 2,000 польськими ксьондзами і з міліонами поляків, вивезеними Советами на Сибір.